

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van Wet tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet voortgezet onderwijs BES in verband met het uitreiken van een schooldiploma aan leerlingen in het praktijkonderwijs

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om wettelijk vast te leggen dat leerlingen in het praktijkonderwijs die daarvoor in aanmerking komen een schooldiploma ontvangen, dat het portfolio deel uitmaakt van het schooldiploma en dat het bevoegd gezag een reglement opstelt waarin wordt vastgelegd welke leerlingen in aanmerking komen voor het schooldiploma;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs

Artikel 29a van de Wet op het voortgezet onderwijs komt te luiden:

Artikel 29a. Schooldiploma praktijkonderwijs

1. De directeur reikt een schooldiploma praktijkonderwijs uit aan de leerling die een school voor praktijkonderwijs verlaat en naar het oordeel van de directeur in aanmerking komt voor het schooldiploma. De directeur baseert zijn oordeel op een reglement dat door het bevoegd gezag wordt vastgesteld.
2. Een portfolio waarin de behaalde resultaten zijn opgenomen, maakt deel uit van het schooldiploma.
3. Onze Minister stelt het model voor het schooldiploma vast.
4. Leerlingen die een deel van het programma hebben voltooid, de school voor praktijkonderwijs verlaten en niet op grond van het eerste lid een schooldiploma ontvangen, ontvangen een verklaring.

Artikel II Wijziging van de Wet voortgezet onderwijs BES

Artikel 73 van de Wet voortgezet onderwijs BES komt te luiden:

Artikel 73. Schooldiploma praktijkonderwijs

1. De directeur reikt een schooldiploma praktijkonderwijs uit aan de leerling die een school voor praktijkonderwijs verlaat en naar het oordeel van de directeur in aanmerking komt voor het schooldiploma. De directeur baseert zijn oordeel op een reglement dat door het bevoegd gezag wordt vastgesteld.
2. Een portfolio waarin de behaalde resultaten zijn opgenomen, maakt deel uit van het schooldiploma.
3. Onze Minister stelt het model voor het schooldiploma vast.
4. Leerlingen die een deel van het programma hebben voltooid, de school voor praktijkonderwijs verlaten en niet op grond van het eerste lid een schooldiploma ontvangen, ontvangen een verklaring.

Artikel III Wijziging van de Leerplichtwet 1969

In artikel 4a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969 wordt "getuigschrift" vervangen door "verklaring".

Artikel IV Wijziging van de Leerplichtwet BES

In artikel 11, tweede lid, van de Leerplichtwet BES wordt "getuigschrift" vervangen door "verklaring".

Artikel V Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Memorie van toelichting

ALGEMEEN DEEL

Inleiding

De wijzigingen in dit wetsvoorstel zijn een uitwerking van het regeerakkoord *'Vertrouwen in de toekomst'* van het kabinet Rutte III. Daarin is opgenomen: *Praktijkonderwijs is een afzonderlijke en volwaardige schoolsoort. Dit wordt tot uitdrukking gebracht doordat steeds meer leerlingen na afronding een tastbaar bewijs krijgen van hetgeen ze hebben geleerd.*

In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld dat elke school voor praktijkonderwijs in beginsel aan alle leerlingen een schooldiploma en een bijbehorend portfolio uitreikt. De minister stelt het model voor dit schooldiploma vast. Dit voorstel sluit aan bij de behoefte aan een eenduidige vorm van erkenning voor deze groep leerlingen.

Hoofdpijnen van het voorstel

Achtergrond praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs is bestemd voor leerlingen waarvan vaststaat dat overwegend een orthopedagogische en orthodidactische benadering nodig is, en die naar verwachting een leerweg van het vmbo in combinatie met leerwegondersteunend onderwijs niet met goed gevolg kunnen afronden. Er zijn circa 175 scholen voor praktijkonderwijs met in totaal ongeveer 30.000 leerlingen tussen de 12 en 18 jaar oud. De scholen ontvangen een hogere bekostiging voor hun leerlingen dan de andere schoolsoorten. Daarmee kunnen de groepen klein gehouden worden zodat leerlingen meer individuele aandacht kunnen krijgen.

De kracht van het praktijkonderwijs zit in maatwerk, gepersonaliseerd leren en persoonlijke begeleiding. Al vanaf het eerste jaar ontwikkelen jongeren zich vooral door praktisch bezig te zijn met theorie en door te doen. Elke leerling volgt een eigen leerroute, die aansluit bij de behoefte en de mogelijkheden van de leerling. Om de diverse doelgroep in het praktijkonderwijs goed te bedienen is maatwerk voor elke leerling vereist. Bij dit onderwijsaanbod past geen landelijk examen, met landelijk bepaalde eindtermen en kerndoelen. Dat zou immers betekenen dat er een landelijke norm gaat gelden waaraan elke leerling moet voldoen om een diploma te behalen. De schoolperiode wordt daarom niet afgesloten met een centraal eindexamen en bijbehorend diploma op basis waarvan de leerling kan worden toegelaten tot vervolgonderwijs.

Op grond van artikel 29a van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) of artikel 73 van de Wet voortgezet onderwijs BES (WVO BES) bepaalt het bevoegd gezag van een school zelf of het schooldiploma's uitreikt aan de leerlingen, en hoe dat schooldiploma er uit ziet. Uit gesprekken met diverse scholen voor praktijkonderwijs en uit gegevens van de Sectorraad Praktijkonderwijs blijkt dat op het merendeel van de scholen dergelijke schooldiploma's uitgereikt worden. Daarvoor wordt sinds het voorjaar van 2019 een model gebruikt dat door de Sectorraad Praktijkonderwijs is ontworpen en ter beschikking wordt gesteld.

Er is echter ook nog altijd een aantal scholen dat geen schooldiploma uitreikt aan leerlingen die het praktijkonderwijs afronden. Deze leerlingen missen de erkenning in de vorm van een diploma die hun leeftijdsgenoten uit andere schoolsoorten wel krijgen. De behoefte aan eenduidige erkenning van hetgeen de leerlingen binnen het praktijkonderwijs hebben geleerd is groot, zowel bij leerlingen als ouders, en in de maatschappij. Dit blijkt uit diverse gesprekken en geluiden uit het praktijkonderwijsveld.

Deze behoefte aan erkenning zorgt ervoor dat gezocht wordt naar manieren om zichtbaar te maken wat leerlingen uit het praktijkonderwijs kunnen. Alle leerlingen verdienen een duidelijke vorm van erkenning en dat er recht gedaan wordt aan de resultaten die de leerlingen gedurende hun schoolloopbaan behalen. Ondanks de ontwikkelingen van de afgelopen jaren – waardoor er een grote groep scholen is die wel een schooldiploma uitreiken aan de leerlingen die het praktijkonderwijs afronden – is er nog altijd een groep scholen waar leerlingen het onderwijs verlaten zonder een schooldiploma dat de behaalde resultaten vermeldt. De regering acht het dan ook niet langer wenselijk dat het aan scholen zelf wordt overgelaten om te bepalen of er wel of geen diploma wordt verstrekt. Daarom wordt met dit voorstel de verplichting vastgelegd om een schooldiploma uit te reiken aan die leerlingen die het onderwijs succesvol afronden.

Voorstel

Alle leerlingen, die het praktijkonderwijs met goed gevolg hebben afgerond, verdienen dezelfde vorm van erkenning. Daarom wordt voorgesteld dat elke leerling die voldoet aan het door het bevoegd gezag vastgestelde reglement een schooldiploma ontvangt, waarvan het model wordt vastgesteld door de minister. Zo wordt er recht gedaan aan de behaalde resultaten van de leerling én wordt het voor de maatschappij en het bedrijfsleven inzichtelijk dat de leerling succesvol het praktijkonderwijs heeft afgerond.

Daarnaast wordt voorgesteld om een persoonlijk portfolio aan het schooldiploma te koppelen. Daarin kunnen alle bewijzen die de leerling in zijn of haar schoolloopbaan heeft verzameld worden gebundeld. Hierbij valt te denken aan (branche)certificaten, praktijkverklaringen en een eventueel advies voor een vervolgopleiding.

Anders dan bij de andere schoolsoorten, is in het praktijkonderwijs maatwerk noodzakelijk. Dit vanwege het persoonlijke karakter van het praktijkonderwijs: niet elke leerling behaalt dezelfde resultaten. Daarom stelt de regering voor om de scholen de vrijheid te geven om te beslissen wanneer een leerling in aanmerking komt voor een schooldiploma. Het bevoegd gezag maakt een reglement waarin bepaald wordt aan welke eisen de leerling moet voldoen om het praktijkonderwijs succesvol af te ronden. Op basis van dat reglement beslist de directeur of een leerling het diploma uitgereikt krijgt.

Ook stelt de regering voor om aan de school over te laten om te beslissen hoe het portfolio eruit moet zien en welke documenten er in worden opgenomen. Daarmee kan het bevoegd gezag bepalen op welke manier de onderscheidende kenmerken van de school in het portfolio tot uitdrukking worden gebracht.

Er zullen altijd leerlingen zijn die het praktijkonderwijs verlaten zonder dat zij in aanmerking komen voor het schooldiploma. Op grond van het huidige artikel 29a van de wet ontvangen deze leerlingen een getuigschrift. De regering stelt voor om dit getuigschrift te vervangen door een verklaring, zoals die ook geldt voor de andere schoolsoorten op grond van artikel 31 van de wet. Met het vervangen van het getuigschrift door een verklaring wordt niet alleen aangesloten bij de andere schoolsoorten in het voortgezet onderwijs, maar wordt ook aangesloten bij ontwikkelingen in het mbo om een mbo-verklaring te verstrekken aan studenten die de mbo-opleiding zonder diploma verlaten.

Beoogde effecten

Door de voorgestelde wijziging zullen de meeste leerlingen in de toekomst een schooldiploma ontvangen. Daardoor kunnen die leerlingen net als leeftijdsgenoten trots de vlag uithangen na het behalen van hun schooldiploma. Daarmee wordt de erkenning voor de leerlingen en het praktijkonderwijs als schoolsoort vergroot. Door het vaststellen

van een model van het schooldiploma zullen er geen verschillen meer zijn tussen de schooldiploma's die worden afgegeven door de scholen. Elke leerling die het praktijkonderwijs succesvol afrondt, ontvangt dezelfde vorm van erkenning. De bijbehorende portfolio's bieden ruimte voor individueel behaalde zaken. Zo wordt toch individueel recht gedaan aan de behaalde resultaten van de leerling en wordt er op het niveau van de leerling inzichtelijk gemaakt wat hij of zij kan. Deze vorm van eenduidige erkenning, met een persoonlijk portfolio, vergroot mogelijk de positie van de leerling op de arbeidsmarkt.

Relatie met andere wet- en regelgeving

Deze wijziging is nog niet opgenomen in het bij koninklijke boodschap van 4 oktober 2019 ingediende voorstel van wet houdende regels over het voortgezet onderwijs (Wet voortgezet onderwijs 20xx).¹ Wanneer dat wetsvoorstel tot wet wordt verheven, zal het onderhavig voorstel technisch worden aangepast.

Administratieve gevolgen

Administratieve lasten worden gedefinieerd als de kosten om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Bij de voorbereiding is nagegaan of er sprake is van administratieve lasten voor instellingen, bedrijfsleven of burgers. Daarbij is de regeling intern ter beoordeling voorgelegd voor toetsing op administratieve lasten.

Met dit wetsvoorstel wordt elke school voor praktijkonderwijs verplicht om een portfolio vorm te geven. Veel scholen werken al jaren met een portfolio, daarom vormt dit voor hen dus geen extra administratieve lasten. De lasten voor het vormgeven van dit portfolio worden daarom geraamd op maximaal 10 uur met een uurtarief van € 60. De geraamde kosten per school komen daarmee op € 600.

Het opstellen van het reglement zal naar verwachting meer tijd kosten, omdat de meeste scholen het reglement nog moeten samenstellen. De tijdsbesteding voor het samenstellen van dit reglement wordt geraamd op totaal 45 uur, met een uurtarief van € 60. De geraamde kosten per school komen daarmee op € 2700.

Gecombineerd met de kosten van het vormgeven van het portfolio zijn de totale kosten € 3300 per school.

Financiële gevolgen

Het wetsvoorstel heeft geen financiële consequenties voor de Rijksbegroting.

Uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets

PM

Caribisch Nederland

De wijzigingen die door dit wetsvoorstel zijn aangebracht in de WVO zijn op dezelfde wijze ook doorgevoerd in de overeenkomstige artikelen van de WVO BES. Hierdoor zullen ook leerlingen in het praktijkonderwijs in Caribisch Nederland (de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) een schooldiploma en bijbehorend portfolio ontvangen van de school.

PM consultatie BES

¹ Kamerstukken II 2018/19, 35 297, nr. 2.

Artikel I en II (artikel 29a WVO en 73 WVO BES)

Eerste lid

In het eerste lid wordt vastgelegd dat aan elke leerling die daarvoor in aanmerking komt, een schooldiploma krijgt uitgereikt. Het oordeel wordt, anders dan nu het geval is, bij de directeur gelegd. Daarmee wordt aangesloten bij de systematiek van artikel 2.58 van het bij koninklijke boodschap van 4 oktober 2019 ingediende voorstel van wet houdende regels over het voortgezet onderwijs (Wet voortgezet onderwijs 20xx). In dat artikel worden de bevoegdheden omtrent het afnemen en beoordelen van examens en het uitreiken van diploma's expliciet bij de rector of directeur gelegd.

Tweede lid

Zoals in het algemeen deel is uiteengezet, zal een portfolio deel gaan uitmaken van het schooldiploma. In dat portfolio worden de resultaten opgenomen die een leerling heeft behaald, zoals bijvoorbeeld (branche)certificaten, praktijkverklaringen, geleerde vaardigheden en competenties. Bovendien kan een advies over doorstroom naar een vervolgonderwijs in het portfolio worden opgenomen. Het bevoegd gezag ontwerpt zelf het portfolio, de minister stelt daarvoor geen model vast.

Derde lid

Net als voor de andere schoolsoorten nu al het geval is, zal de minister het model voor het schooldiploma bij ministeriële regeling vaststellen. Bij het maken van dat model zal de minister zo veel mogelijk uitgaan van het model van de Sectorraad Praktijkonderwijs en dat nu al op de meeste scholen voor praktijkonderwijs wordt gehanteerd.

Vierde lid

In het voorgestelde vierde lid wordt vastgelegd dat leerlingen die het praktijkonderwijs verlaten zonder dat ze in aanmerking komen voor een schooldiploma, een verklaring ontvangen. Daarmee wordt aangesloten bij artikel 31 van de WVO en 76 van de WVO BES, dat voor de andere schoolsoorten vastlegt dat leerlingen die het onderwijs verlaten, een verklaring krijgen. Anders dan voor de andere schoolsoorten worden er verder geen eisen gesteld aan de verklaring. Zo krijgt het bevoegd gezag de vrijheid om een vorm en inhoud aan de verklaring te geven die passen bij het karakter van de school en het type leerling.

Artikel III en IV (artikel 4a Leerplichtwet 1969 en 11 Leerplichtwet BES)

Dit is een technische wijziging. De artikelen 4a van de Leerplichtwet 1969 en 11 van de Leerplichtwet BES worden aangepast omdat het getuigschrift zoals dat op dit moment bestaat en waar deze artikelen naar verwijzen, wordt vervangen door een verklaring.

Artikel V (Inwerkingtreding)

De regering streeft ernaar het voorstel op 1 augustus 2021 in werking te laten treden.

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob